

nètic a l'etimologia germànica.

En conseqüència M-Lübke, secundat pel seu deixeble JBrüch (RFE xvii, 1930, 3-5) i d'altres, va rebutjar l'origen germànic i provaren de trobar una explicació llatina. M-Lübke (REW¹, s. 5733, i extensament en un article de la ZFSL LVIII, 1934, 28-36) hi afegia algunes reserves que li suscitava també la forma germànica; una sense valor, que un germanisme tardà no hauria hagut de tancar la o en ou (=ú), objecció nul·la perquè no pot ser tardà un mot tan amplament arrelat en romànic, general en tres llengües bàsiques i en parlar de les altres veïnes; però deia amb raó que el germànic no presenta formes amb -ss-. Ni amb -A o terminades en vocal, hauria pogut afegir. Per això els defensors de l'etimologia germànica (Braune, Gamillscheg etc.) van postular un francic **mossa* com a base del mot romànic.

Però en això M-Lübke tenia molta raó, car es tracta d'un postulat enterament en sopols: totes les llengües del germànic occidental (també el neerlandès etc.) suposen una base *MOS*, neutra: els altres es basaven en una variant *mosse* assenyada en neerlandès mitjà, però els germanistes la repudien, com a manllevada del francès i sembla que en això estan en bon terreny. Aquest **mossa* no és, doncs, més que una hipòtesi ad hoc, una mera suposició inexistente. Solament *MOS*, n., és un fet comprovat.

Per això M-Lübke i els seus seguidors provaren de partir d'un llatí *MULSA*, i hi hagué aplaudiments més o menys decidits (Rohlf's, nota brevíssima ASNLS CLXVI, 146 afegint-hi la dada corsa) i amb diverses variants i rectificacions més o menys greus. Segons alguns es tractaria de *MULSUS*, *MULSA*, participi de *MULCERE*, la idea de què es va enamorar l'etimologista d'*AlcM*, que allega com a significat de *mulcere* 'amollir, reblanir' (*molsa*, doncs, 'cosa reblanida, tova'), suposició força inexacta: *mulcere* és un verb del llatí clàssic (no pas romànic ni llatí vulgar, que consti), però no significa 'reblanir' ni 'estovar' sinó 'amoixar, palpar lleument' i també en el terreny figurat 'calmar, apaivagar'. L'afinitat semàntica s'esfumava o s'esvaeix.

Alguns dels fonaments de M-Lübke no eren vàlids: allega un cast. ant. *molsa* que significaria 'llana' o 'plomes de coixí'; no hi ha tal significat ni tal mot castellà, car no hi hagué més que l'hapax *molsa*, de Berceo que, com hem vist, designa la molsa del jaç anacorètic, i és més aviat navarro-alabès (en definitiva aragonès, quasi català), no pas pròpiament castellà. Cita un *molsa* o *mussa*, més o menys esporàdic, de parlars d'Itàlia, Moldàvia i Sardenya (cf. aquí la nota de MLWagner, ZRPb. LXX, 273-4), amb el significat de 'lleixiu de bugada': el valor de tot això és exigü envist el testimoni de les tres grans llengües literàries cat.-oc.-fr., unànimes en el sentit de 'molsa, planta criptògama', desbordant, de més a més, poc o molt, en domini cast. i italià. I no obstant cal reconèixer que aquest detall menor no manca de vàlua, en sumar-se amb l'altre mot *mousse* 'bromera', tan robust també, si bé peculiar al francès: car és fals atribuir això al català, com fa M-L., i el valor d'alguna dada occitana moderna és ben

incert en aquest sentit.

Per això M-Lübke parteix del ll. *MÜLSA* 'mena d'hidromel'. I això és real: es tracta de l'adj. *mulsus*, -a, -um 'melós, dolç', 'barrejat amb mel', vell mot llatí de la mateixa arrel de l'indoeuropeu *MELI* 'mel', adjectiu tan antic com la llengua llatina, amb diversos derivats i accs. particulars, en especial *mulsum* 'vi barrejat amb mel o hidromel'; i fins (en llatí tardà) *MULSA* f. 'hidromel'. És raonable suposar que de la idea d'aquestes emulsions pogués sortir la noció de 'líquid escumós, ple de bromera', i que això vagi acabar en la idea de 'bromera' o líquid tèrbol (lleixiu). Aquí hi ha, doncs, una idea convincent per als qui pensen sobretot o per damunt de tot en els problemes francesos: *MULSA* 'hidromel' > *mousse* 'liquide ou boisson mousseuse'. Però aquí som romanistes i és el nom de la planta *molsa*, comú a tota una gran part de la Romània, no sols al francès, i antic en aquest i pertot arreu, el que cal que primordialment ens preocupi.

¿Partiríem, doncs, del sentit de 'bromera' per arribar al significat de 'molsa'? La molsa és humida... Idea rebuscada. Qualsevol oblida l'absoluta coincidència amb un mot tan antic i massissament establert com el germ. *MOS* que vol dir exactament el mateix i existia provadament des d'abans. I hi ha un fet: *MUSSULA* existeix amb el significat de 'molsa' en una important font llatina del S. VI: apareix dues vegades en el *Gloria confessorum* de Gregori de Tours. Ara bé Gregori, bisbe turonense, tenia tant de franc com de gallo-llatí: home bilingüe, germano-parlant almenys en part, encara que escrivia en llatí obres de tema religiós i històric sobretot, però en apologia i exalçament dels francs. La seva ü en aquesta època significa ø, l'arrel d'aquest *muscula* és absolutament comuna amb la de *MOS*. El lèxic d'aquest pare de l'Església conté nombrosos germanismes; objecció de principi contra un germanisme en aquest terreny semàntic tampoc no s'hi pot fer: bastarà recordar el cas d'*ESCUAMA*.

Objecció geogràfica? Tot el contrari: l'àrea del mot coincideix precisament amb les terres d'influència franca: si a l'extrem Nord hi hagué presa de possessió més total per part dels francs, aquests hagueren de combatre durament en els Pirineus, i la lluita fou llarga, secular, en els dos extrems: mediterrani i atlàntic; no insistim en els nombrosos francismes onomàstics i apel·latius propis del català (*òliba*, *treva*, *esparver*, *bare*, *brou* ---; *EntreDL* III, 1ss.). Però també en el País Basco-Navarrès els francs es cobraren cara llur ajuda contra els moros.

Justament per aquella banda hi ha una altra penetració del nostre mot, que apareix allà amb figura pròpia: basc a-nav. *musitu* «enmohecido», alabès *musido* «enmohecido, ajado», i el nom propi de persona *Musitu* ja figura escrit així mateix en la «Reja de San Millán», que és de l'Alta Edat Mitjana (S. XI-XIII?); cf. Mitxelena (*Apell.*, § 561). San Millán: la terra de Berceo, en la ploma del qual hem trobat el primer testimoni del nom de l'erba muscínia en tota la Romània. En els Ss. X-XIII encara es parlava basc a pocs km. del poble de Berceo: en les Glosses de San Millán (S. X), i